

„Itthon lenni,
és élni az életet ...”

Marton Éva (forrás: martoneva.hu)

Ősszel néhány napra énekszótól lesz hangos a Zeneakadémia, és a nemzetközi operaélet legnagyobbjai fognak nyüzsögni a Liszt Ferenc téri épületben: ismét megrendezik a Nemzetközi Marton Éva Ének-

versenyt. Előkészületekről, újításokról, a hazai operavilágról, tanításról és magánéletről is beszélgetünk a verseny megálmodójával és névadójával, Marton Évával.

Hózsza Zsófia: Szeptemberben második alkalommal rendezik meg a Nemzetközi Marton Éva Énekversenyt a Zeneakadémián. Hol tartanak most az előkészületek, számíthatunk-e valami újdonságra az első megméretetéshez képest?

Marton Éva: Két fontos változás lesz a korábbi versenyhez képest. Az egyik, hogy kiosztjuk a Marton Éva Különdíjat. Ez egy magas pénzösszeg, amit én magam fogok odaítélni a nekem leginkább tetsző énekesnek. A másik újdonság, hogy a verseny utáni három napon mesterkurzust fogok tartani, ahol szívesen látom majd nemcsak a versenyzőket, hanem a „külsős” énekeseket is. A verseny lefolyása egyébként ugyanaz: Kocsár Balázs és Kiss B. Atilla kollégáimmal kiválogatjuk az interneten beküldött felvételek alapján azt a hatvan énekest, aki indulhat majd az elődöntőn. Mindhárman külön-külön pontozunk, majd összevetjük az eredményeket – túlzás nélkül mondhatom, hogy legutóbb 98%-ban megegyezett a véleményünk, tehát nagyon jó köztünk az összhang.

Az említetteken kívül nem lesz változás, annyira meg voltam elégedve a kollégám munkájával az első verseny után, hogy nem látom szükségét. Mondhatom, hogy komoly tapasztalatom van ezen a téren: áprilisban többedik alkalommal fogok zsűrizni a deutschlandsbergi Tagliavini énekversenyen, nemrég Szentpétervárott voltam az Obrasztova versenyen... Jól belelátok tehát a szervezési fogásokba, pontosan tudom, hogy mit jelent egy ilyen háttér munka, és azt hiszem, még nagyon jó fülem is van. Mindezek fényében sem tudok negatívumot mondani az első versenyről, rendkívül jól dolgozott az egész zeneakadémiai csapat. Működött, és ez csodálatos érzés volt nekem. Aki pedig megfordult abban a pár napban a Zeneakadémián, elragadtatással beszélt a helyszínről, körülményekről, fogadtatásról.

HZs: A zsűri összetétele jelentősen megváltozott. Nem szeretne egy állandó bizottságot kialakítani?

MÉ: Állandó gárdát nem szeretnék, de vannak törzstagok, akikkel nagyon élvezem a közös munkát – példá-

ul Vittorio Terranova, aki Milánóban tanít, és pályám elején a színpadon is partnerem volt. Bizonyos emberekhez ragaszkodom, ez természetes, de meghívtunk új tagokat is Kínából, Koreából. Mindenképpen nyitni kell kelet felé, hiszen rengeteg jó énekes van ott, és mindenki szívesebben indul egy olyan versenyen, amelynek a zsűrijében egy honfitársa ül. *(A közeli tanyeremből kiszűrődő énekszóra:)* Az énekesek mindig zavarnak... Azonnal felkapom a fejem, és képtelen vagyok másra figyelni...

HZs: Tudja élvezni az énekes előadásokat, vagy folyton elemzi, mitől lehetne jobb egy interpretáció? Gondolkozik-e közben azon, Ön hogyan csinálná?

MÉ: Arra sosem figyelek, hogy én hogy csinálnám, de a darabokhoz és előadásokhoz való hozzáállásom gyökeresen megváltozott azáltal, hogy kívülálló vagyok. Amíg a színpadon, a többiekkel együtt dolgoztam, nem annyira tudtam mások éneklésére figyelni. Nem volt rá időm, mert a darabbal és magammal voltam elfoglalva. Amióta a Zeneakadémián tanítok, és visszavonultam a színpadtól, kialakult a kritikus énem, ami korábban nem létezett. Állandóan magyaráznom, mutatnom kell, hogyan kell jobban, tisztábban énekelni, ez a fajta figyelem pedig átragad az előadásokra is. Ugyanakkor, ha látok egy jó produkciót, én vagyok a legboldogabb, és hatalmas örömmel a szívemben megyek haza.

HZs: Feladata is ez a kritikus figyelem, hiszen Ön a Magyar Állami Operaház főigazgatójának, Ókovács Szilveszternek főtanácsadója. Ezzel az egyedülálló rálátással hogyan ítéli meg a hazai helyzetet? Milyen a budapesti operaélet?

MÉ: Szerencsére nagyon tarka és változatos. Főigazgató úr egymás után cseréli ki a régi előadásokat, tehát scenikailag próbál újítani, a külföldi nivónak megfelelőt létrehozni. Nemrég például egy számomra nagyon kedves *Lear király*-előadást hozott Budapestre, amelynek az ősbemutatóját láttam már korábban a müncheni Staatsoperben – boldog voltam, mert itt is tökéletesen megállta a helyét. Egészen más oldalon állok most: a feladatom, hogy felhívjam a figyelmet

azokra a dolgokra, amelyeknek nem kellene megtörténniük a színpadon – vonatkozik ez a zenekarra, kórusra, játékra, énekekre. Megpróbálok körültekintő figyelemmel bemenni a színházba, és nem csak az engem közelebről érintő dolgokkal foglalkozni. Például, az Erkel Színház tere nagyon széles, kifejezetten nehéz összefogni az előadás minden résztvevőjét – a színpad és a zenekar kapcsolatára tehát különösen oda kell figyelni. A kritikáim általában jóindulatúak, de őszinték. És persze csakis a magam szemszögéből valók, nem támaszkodok mások véleményére.

HZs: A növendékeivel szemben is simogatóan kritikus, vagy a tanteremben már mások a viszonyok?

MÉ: Ha nem szorgalmasak, nagyon dühös tudok lenni. Bizony volt már, hogy elküldtem egy-egy növendéket, aki nem készült fel az órájára, ugyanakkor semmivel sem kívánok tőlük többet vagy kevesebbet, mint anno saját magamtól. Ha az enyémhez hasonló igényességgel és tisztelettel közelednek egy darabhoz, csak biztatni tudom őket: nekem sikerült, nektek is sikerülni fog! Az egyik növendékem nemrég azt mondta, hogy elég rám néznie, már az arcom rezzenéséből látja, hogy jó-e amit csinál. Olyan vagyok neki, mint egy tükör. Erre azt válaszoltam, hogy jobb annál, mert a saját tükörképe nem fog választ adni a kérdéseire. Szigorú vagyok, de tudják jól, hogy értük van az egész.

HZs: Ön egy művész számára nagyon nehéz helyzetből tudta elindítani páratlan karrierjét. Ma jóval egyszerűbbnek tűnik az indulás egy fiatal számára, mégis sok buktatót rejt. Hogyan lehet erre felkészülni, vagy felkészíteni valakit? Mire kell különösen odafigyelni a siker felé vezető úton?

MÉ: Sajnos nincs recept, ez egyénenként változó. Az egész operai milió megváltozott az utóbbi évtizedekben. Most mindent rögtön akarnak, türelmetlenek, megfontolatlanok a fiatalok. Mi sokkal szelídebben csináltuk ezt az egészet. Akinek olyan hangja van, amiből kevés van a piacon, természetesen könnyebben el tud helyezkedni. És persze fontos figyelni arra, hogy miket játszanak éppen, magam is igyekszem az aktu-

ális repertoárdarabokból választani a növendékeim számára. Az ember az életre készítse magát, ne a négy fal közé. Természetesen nagyon fontos a kitarás, ami csakis rajtunk múlik, és az, hogy a mai szabad, nyitott világ adta lehetőségeket megfelelően kihasználjuk – sajnos sokan nem tudnak ezzel mit kezdeni.

HZs: Sokan a versenyeket tartják a legjobb lehetőségnek, ugyanakkor egyre többen vitatkoznak is ezzel az állítással. Önnek, mint a versenyéletben járatos művésznek, mi a véleménye erről?

MÉ: Attól függ, milyen versenyről van szó. Semmiképp sem a pénznyeremény miatt kell elmenni, elsősorban az számít, hogy milyen tagokból áll a zsűri. A versenyélet olyan, mint egy kis bőrre: mindenki keresi a fiatal, tehetséges énekeseket, muzsikusokat, aki pedig megdicsőül valakinek, biztosan kap fellépési lehetőséget. Ami viszont sokkal fontosabb ennél: az ember hajlamos a valóságnál többet képzelni magáról, amikor azonban cselekednie kell, kiállni és élesben teljesíteni, összehúzza magát és a nagy oroszlánból kis nyuszi lesz. A versenyzés tehát a legjobb alkalom az erőfelmérésre, tapasztalatszerzésre.

HZs: Nem tudom elképzelni, hogy Ön bármilyen helyzetben – akár fiatalon, pályakezdőként – összehúzza magát...

MÉ: Valóban nem... Én kétszer kaptam versenyrésztvételi lehetőséget: az egyik az Erkel Ferenc énekverseny volt, de éppen akkor engem írtak ki az Operaházba Tosca szerepére, ezért visszaléptem. Sokan felhörtültek, mert engem találtak esélyesnek a győzelemre, de a férjem, aki mindig jó tanácsadó volt, azt mondta: az a cím egy egyszeri dolog, a pénzt elköltöd – nem sok marad belőle. *Toscával* azonban sokáig, és nagyon sok helyre el tudsz jutni. Így is lett. Valóban rengeteg ajtó ki tudtam nyitni a *Toscával* a világ minden táján. Később pedig egy Enescu-versenyen vettem részt Bukarestben, ami sajnos szomorúan végződött, hiszen a románok már akkor sem voltak a legjobb barátaink. Egyszerűen kirúgtak minket, magyaroikat, mint a huzat. Tudomásul vettem, és elhatá-

roztam, hogy többet ott nem fogok énekelni. Nem is énekeltem.

HZs: Egy korábbi interjújában azt olvastam, hogy 29 évig nem volt „igazi” szabadságon. Mikor tudott pihenni? Volt egyáltalán valaha szabadeje?

MÉ: Nagyon szerencsés alkat vagyok, mindig a következő darab próbaideje alatt pihentem ki magam, illetve nem mindig ugyanazokat a darabokat énekeltem, így volt egy változatos folyamata a munkámnak. Maga az előkészítés pedig ajándék volt a számomra. Egy-egy produkciót úgy éltem meg, mint a karácsonyt: kaptam egy ajándékot a karmestertől, egyet a rendezőtől... Sohasem volt teher, amit csinálok, és ez a legfontosabb. Az embernek mindig okozzon örömet az elfoglaltsága. Egy este alatt pedig nem lehet egy szereplő teljes karakterét átélni és átadni, hiszen túl rövid az idő. Ezért minden alkalommal úgy léptem színpadra, hogy kítűztem egy irányt, amit megformáltam – így próbáltam változatosabbá tenni az életem. És persze ott volt a két gyermekem, ha csak tehettem, velük voltam a nap huszonnégy órájában. Bolondoztunk, bicikliztünk, úsztunk, kirándultunk... Azért volt életünk. És nagyon szép életünk volt!

HZs: Férjében pedig tökéletes társra talált ehhez a gyönyörű élethez, aki mindenben támogatta Önt.

MÉ: Egy művész számára nagyon fontos, hogy legyen valaki mellette, aki tisztábban lát, mint ő maga, aki a művészetével van elfoglalva. Valaki, aki reálisan látja az összefüggéseket, aki nyugtat, simogat, aki megmondja az igazat. Néha furcsa szembesülni ezzel, én is meghökkenem sokszor, de utána megfontoltam, és persze rájöttem, hogy igaza van. Minden nőnek, minden férfinak kell egy társ, akiben maximálisan megbízik. Van, akinek barátai vannak. Nekem kevés barátom volt az életemben, nem volt rá időm, az a kevés azonban nagyon stabil. A hazáikon kívül van Londonban, Barcelonában, Milánóban, Németországban és Amerikában is. Megvan az a kis csapat, akikre mindig számíthatok. De a legfontosabb a férjem.

HZs: Ilyen példás magánélet és karrier mellett mindig is rengetegen irigykedhettek Önre...

MÉ: Sohasem gondoltam rá! Amikor színpadon voltam, azon az estén, abban a színházban az enyém volt a darab. Nem törődtem azzal, hányan és hogyan énekelnek, és eszembe sem jutott bármi rosszat gondolni vagy mondani másról. Az mindig visszaüt a színpadon.

HZs: Néhány éve visszavonult a szereplésektől. Hogyan éli meg az új életszituációt? Nem hiányzik a színpad?

MÉ: Korábban sosem gondoltam arra, hogy egyszer befejezem az énekesi pályát és a vele járó életmódot. Gyönyörű volt, ezért nehéz volt megválni tőle, de már nem hiányzik. Becsuktam az ajtót, és most másnak élek: emberekkel foglalkozhatok. A pályám során mindig egy különálló, elit csapattal voltam körülvéve, ha lement a próba, mentem haza tanulni vagy pihenni. Nem is tudtam, hogy milyen valóban itthon lenni és élni az életet, de megmondom őszintén, irtózatosan élvezem!

HZs: Szokott még énekelni, legalább kedvtelésből?

MÉ: Kedvtelésből nem. Az órákat végigéneklek, az elég nekem. Hét növendéke van, reggel 9-től 4-ig, utána már rekedt vagyok.

HZs: De zenét biztosan szokott hallgatni...

MÉ: Csak klasszikus zenét. Nagyon szeretem Lisztet – azt hiszem, nálam csak a zongoristák szeretik őt jobban. Augusztusban a Magyar Művészeti Akadémia keretein belül előadtuk a *Szent Erzsébet legendáját* a megújult Vigadóban, ott, ahol a zeneszerző maga vezényelte azt 150 évvel ezelőtt. Fantasztikus élmény volt! De nagyon szeretem még Strausst, Wagnert, Verdit, Puccinit, Mozartot... És Bachot is! Borzalmas vagyok... (nevet) A jó zenét szeretem.

Az interjú a Playliszten jelent meg két részben, 2016. április 2-án és 3-án.